

De verkiezingsuitslag van afgelopen woensdag is in lijn met de electorale ontwikkelingen zoals we die de afgelopen maanden hebben gesignaleerd. Als deze gemeenteraadsverkiezingen enkele maanden eerder gehouden zou zijn dan zou de uitslag ongeveer hetzelfde zijn geweest als op de 19e maart is gebeurd. Mede op basis van het onderzoek dat we de 19e onder meer dan 10.000 mensen hebben uitgevoerd kunnen we de stand van zaken per partij bespreken (Op www.peil.nl staan de uitgebreide tabellen van die dag):

De [PvdA](#) zit al een geruime tijd in de hoek waar de klappen vallen. Dat is geen incidentele situatie voor de PvdA, maar een structurele. Als 12 dagen voor de Gemeenteraadsverkiezingen van 2010 de PvdA niet uit het kabinet was gestapt dan zou de PvdA in 2010 ook ongeveer zo een slecht resultaat hebben behaald als nu in 2014 is gebeurd. Dit resultaat is veruit de slechtste uitslag ooit voor de PvdA.

Keer op keer zien we als de PvdA als 2e partij in het kabinet zit de PvdA het slecht bij verkiezingen doet. Vroeger had de PvdA haar grootste aanhang onder mensen met een lager inkomen en een lage opleiding. Die positie is de PvdA daar helemaal kwijt. Dat is helemaal het geval bij de laag opgeleiden kiezers. Daar hebben SP en PVV (en bij de gemeenteraadsverkiezingen ook de lokale partijen) een veel sterkere positie. Zolang de PvdA in de regering zit is er weinig kans dat de PvdA het bij verkiezingen veel beter zal gaan doen.

Ook de positie van de [VVD](#) is zwak, maar iets minder zwak als die van de PvdA. Ook die partij doet het nu niet goed bij een deel van haar traditionele aanhang en zelfs nu de PVV amper meedeed bij de gemeenteraadsverkiezingen haalde de VVD een slecht resultaat. (De slechtste score sinds Wiegels de electorale resultaten van de VVD in 1977 ruim boven de 10% trok). De positie van Mark Rutte is zelfs onder zijn eigen aanhang niet sterk en als dat niet verandert dan zal de VVD het ook bij de volgende verkiezingen zwak blijven doen.

Dat het [CDA](#) t.o.v. 4 jaar geleden amper heeft verloren geeft aan dat deze partij ten opzichte van TK2012 wat teruggekomen is. Toch is de score van afgelopen woensdag nog wel het slechtste resultaat ooit bij gemeenteraadsverkiezingen. Uit de analyses van woensdag blijkt dat het CDA het relatief goed doet onder jongeren en nu ook weer kiezers aantrekt uit de categorie kiezers die geen religie hebben.

Ongeveer 20% van de Nederlanders behoort tot de potentiële aanhang van de [PVV](#). Het ziet er naar uit dat dit een percentage is dat al een tijd lang stabiel is. Bij de Tweede Kamerverkiezingen ging een deel van die groep geen PVV stemmen om Rutte te steunen tegenover Samsom. De uitslag in de 2 gemeenten waar de PVV nu mee deed was een licht verlies t.o.v. 4 jaar geleden. Hoe na de uitspraken van woensdagavond van Geert Wilders de situatie veranderd is, zien we verderop in de peiling van dit weekend.

De sterke positie van [D66](#) lijkt goed op die uit 1994. Toen haalde D66 een score van 11% bij de Gemeenteraadsverkiezingen. Als de grote partijen veel kiezers teleurgesteld kwijtraken dan is D66 een aantrekkelijk alternatief. Zeker met een populaire leider zoals in 1994 Van Mierlo en nu Pechtold. Dat D66 nu functioneert in een soort brugpositie tussen kabinet en oppositie is op dit moment een prima electorale positie van D66. (Als D66 nu in het kabinet had gezeten dan zou de electorale positie veel zwakker zijn). D66 is duidelijk de grootste partij bij de kiezers onder de 50 met bovenmodale inkomens.

Ook de [SP](#) staat er electoraal ook goed voor. De beste gemeenteraadsverkiezingen ooit. Omdat deze partij maar in ruim 100 gemeenten deelnam (weliswaar doorgaans grotere gemeenten) heeft de SP geen score gehaald ruim hoger dan de PvdA. Onder kiezers met een lage opleiding en/of een laag inkomen scoorde deze partij bij deze verkiezingen het hoogst. (Mede omdat de PVV vrijwel nergens meedeed).

Hoewel [GroenLinks](#) 1% verloor bij de Gemeenteraadsverkiezingen is de score met 5% beduidend beter dan de 2% die bij de TK2012 werd behaald. In studentensteden doet de partij het altijd goed. Zeker zolang de PvdA slecht scoort heeft GroenLinks de mogelijkheid om via verkiezingen weer in de positie te komen van de laatste paar jaar van Femke Halsema.

[ChristenUnie](#) en [SGP](#) behaalde winst ten opzichte van 4 jaar geleden. Toch is het maar een relatief kleine stijging van samen 0,7%. Dat komt mede door het feit dat deze partijen vrijwel alleen kiezers aantrekken uit de groep kerkelijke protestanten en dat is geen grote groep

[Partij voor de Dieren](#) is wel wat gestegen, maar blijft in omvang toch een partij die blijkbaar landelijk niet meer dan 2% van de kiezers kan aantrekken

De ouderen partijen in de gemeenten hadden veel concurrentie van allerlei lokale lijsten. Desondanks is uit de uitslag nog goed op te maken dat er een duidelijke markt is voor een partij die zich op de ouderen richt. [50PLUS](#) blijkt, ondanks het opstappen van een populaire fractievoorzitter nog steeds electorale substantie en potentie te hebben.

De peiling van deze week laat na een periode met electorale stabiliteit vandaag een duidelijk ander beeld zien dan vorige week. Dat komt enerzijds door de consternatie rondom de uitspraken van Wilders op de avond van de gemeenteraadsverkiezingen en anderzijds door de electorale bewegingen die verkiezingen zelf tot stand brengen. De PVV is deze week 5 zetels kwijtgeraakt. D66 haalt 3 zetels meer. En daarmee hebben we nu 5 partijen tussen de 23 en 21 zetels: D66, SP, PVV, CDA en VVD. De PvdA, die al een tijd op de zesde plaats staat, haalt deze week 13 zetels.

	TK2012	16-03-2014	23-03-2014	Verschil	Versch. 2e Kamer
<i>in zetels Tweede Kamer</i>					
VVD	41	21	21		-20
PvdA	38	14	13	-1	-25
PVV	15	27	22	-5	7
SP	15	23	23		8
CDA	13	19	21	2	8
D66	12	20	23	3	11
ChristenUnie	5	7	7		2
GroenLinks	4	6	6		2
SGP	3	4	4		1
Partij voor de Dieren	2	4	4		2
50PLUS	2	4	5	1	3
PiratenPartij		1	1		1
Totaal	150	150	150		
VVD+PvdA	79	35	34	-1	-45
VVD+PvdA+D66+ChristenUnie+ SGP	99	66	68	2	-31

Op Peil.nl staan de tabellen van twee aparte onderzoeken die de afgelopen twee dagen zijn gehouden. De ene betreft de reactie op de verkiezingsuitslag van afgelopen woensdag en de reactie op de gebeurtenissen van woensdagavond bij de verkiezingsavond van de PVV.

De twee onderstaande tabellen laten zien wat de kiezers denken van de consequenties van de uitslag van woensdag en de positie van de VVD en de PvdA. Op www.peil.nl staat het complete onderzoek.B10

Stellingen n.a.v. de uitslag van de gemeenteraadsverkiezingen

verticaal gepercenteerd naar	Allen	Stemgedrag Tweede Kamer 2012					
		PVV	VVD	CDA	D66	PvdA	SP
Door dit verkiezingsresultaat neemt de kans toe dat het kabinet valt	44%	65%	35%	45%	31%	39%	57%
Het zou nu beter zijn als D66 tot het kabinet toetreed	28%	9%	34%	28%	40%	31%	15%
Samsom kan nu beter aftreden	47%	84%	49%	40%	23%	33%	61%
Zolang deze regering blijft bestaan zullen PvdA en VVD bij verkiezingen het niet beter gaan doen	68%	93%	61%	79%	55%	60%	90%
Als de economie beter blijft gaan zal de electorale positie van de VVD verbeteren	57%	33%	73%	71%	72%	55%	28%
Als de economie beter blijft gaan zal de electorale positie van de PvdA verbeteren	34%	11%	39%	30%	47%	49%	12%
Het wordt tijd dat de PvdA terugkeert naar haar roots	58%	59%	36%	40%	33%	77%	88%
Ik heb respect voor VVD en PvdA dat ze onder de huidige omstandigheden bereid zijn regeringsverantwoordelijkheid nemen	49%	10%	69%	64%	77%	51%	13%

Verwachte en gehoopte levensduur kabinet

verticaal gepercenteerd naar	Allen	Stemgedrag Tweede Kamer 2012					
		PVV	VVD	CDA	D66	PvdA	SP
Denkt dat het kabinet de eindstreep haalt	37%	15%	47%	29%	57%	47%	17%
Hoopt dat het kabinet de eindstreep haalt	41%	6%	57%	43%	71%	48%	7%

Hoe historisch ook de verkiezingsuitslag van afgelopen woensdag was, het zou best kunnen zijn dat wat er op die avond bij de bijeenkomst van de PVV gebeurde, een nog grotere invloed heeft op de politieke en electorale situatie in Nederland in de komende tijd.

23% van de Nederlanders vindt het wel acceptabel wat Wilders gezegd en gedaan heeft en van de PVV-kiezers is dat 74%. Een groot deel van degenen die het niet acceptabel vinden geeft aan nu niet meer de PVV te stemmen. (Op www.peil.nl staat het complete onderzoek)

Wat is uw oordeel over hetgeen Wilders daar gezegd en gedaan heeft t.a.v. Marokkanen in Nederland?

verticaal gepercenteerd naar	Allen	Stemgedrag Tweede Kamer 2012					
		PVV	VVD	CDA	D66	PvdA	SP
Ik vind het niet acceptabel	72%	20%	70%	82%	90%	86%	74%
Ik vind het wel acceptabel	23%	74%	23%	11%	9%	11%	15%
Weet niet/geen antwoord	6%	7%	6%	7%	1%	3%	11%
Totaal	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Vergroot of verkleint deze uitspraken van Wilders de kans dat u PVV stemt?

verticaal gepercenteerd naar	Allen	Stemgedrag Tweede Kamer 2012					
		PVV	VVD	CDA	D66	PvdA	SP
Was al nul	56%	0%	44%	72%	84%	76%	62%
Verkleint	11%	15%	21%	13%	5%	8%	7%
Blijft hetzelfde	27%	67%	32%	13%	11%	15%	29%
Vergroot	5%	19%	4%	2%	1%	2%	2%
Totaal	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Vindt u dat hij strafrechterlijk vervolgd zou moeten worden?

verticaal gepercenteerd naar	Allen	Stemgedrag Tweede Kamer 2012					
		PVV	VVD	CDA	D66	PvdA	SP
Ja	46%	2%	31%	82%	65%	71%	47%
Nee	46%	95%	61%	14%	29%	22%	43%
Weet niet/geen antwoord	8%	3%	9%	4%	5%	7%	11%
Totaal	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Wat moet er met de PVV gebeuren in de Tweede Kamer?

verticaal gepercenteerd naar	Allen	Stemgedrag Tweede Kamer 2012					
		PVV	VVD	CDA	D66	PvdA	SP
Cordon sanitaire invoeren	29%	2%	19%	50%	40%	51%	32%
Wet aannemen waardoor alle partijen leden moeten hebben	52%	24%	46%	78%	42%	70%	60%
Niet meer met Wilders in debat gaan	37%	30%	30%	41%	34%	47%	41%
Gewoon met hem op inhoud blijven debatteren	76%	87%	86%	60%	81%	61%	69%
PVV verbieden	13%	1%	5%	26%	10%	27%	14%

Vindt u dat andere partijen te lang het probleem van de relatief hoge criminaliteit van Marokkaanse jongen hebben genegeerd?

verticaal gepercenteerd naar	Allen	Stemgedrag Tweede Kamer 2012					
		PVV	VVD	CDA	D66	PvdA	SP
Ja	68%	100%	81%	68%	33%	54%	70%
Nee	25%	0%	17%	15%	56%	38%	22%
Weet niet/geen antwoord	6%	0%	3%	18%	11%	8%	9%
Totaal	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Vindt u dat premier Rutte goed gereageerd heeft op de commotie die er over dit onderwerp is ontstaan?

verticaal gepercenteerd naar	Allen	Stemgedrag Tweede Kamer 2012					
		PVV	VVD	CDA	D66	PvdA	SP
Ja	43%	15%	63%	39%	43%	38%	30%
Nee	47%	72%	27%	61%	52%	55%	58%
Weet niet/geen antwoord	10%	13%	10%	0%	5%	8%	13%
Totaal	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Vindt u dat Premier Rutte moet zeggen dat hij vanuit de VVD toekomstige samenwerking met de PVV onder alle omstandigheden uitsluit?

verticaal gepercenteerd naar	Allen	Stemgedrag Tweede Kamer 2012					
		PVV	VVD	CDA	D66	PvdA	SP
Ja	44%	2%	27%	75%	54%	75%	51%
Nee	51%	95%	69%	25%	41%	21%	37%
Weet niet/geen antwoord	5%	3%	5%	0%	5%	4%	11%
Totaal	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%